

ΚΡΙΤΙΚΗ

«Οι μπουλουκτσήδες» από το «Ένα»

● ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Α. Χριστοδουλίδης
 ΣΚΗΝΙΚΑ: Κ. ΚΟΣΤΟΥΜΙΑ: Κ. Γεωργίου
 ΧΟΡΟΓΡΑΦΙΑ: Α. Χήττον
 ΦΩΤΙΣΜΟΣ: Σ. Θρασυβούλου, Α. Χριστοδουλίδης, αν ισάκις
 ΜΑΚΙΓΙΑΣ: Α. Μιχαηλίδου
 ΠΑΙΖΟΥΝ: Κ. Κωνσταντίνου, Ι. Σιαφάλη, Κ. Αποστολόπουλος, Α. Βασιλείου, Α. Αγαθαγγέλου, Τ. Μαδούρης, Μ. Τερλικκάς.

Διαβάζοντας το έργο του Στρατή Καρρά «Μπουλουκτσήδες», άθελά σου επισημαίνεις τις πιθανές κατευθύνσεις, που μπορεί να πάρει η ερμηνεία στο ανέβασμά του. Ένας τρόπος γι' αυτό είναι να το δεις σε σχέση με κάποια συγγενικά του έργα. Ένα απ' αυτά είναι το «Περιμένοντας τον Γκόντ» του Σ. Μπέκετ. Όπως τον Γκόντ ο θιασάρχης των «Μπουλουκτσήδων» κ. Ροκανίδης κυριαρχεί χωρίς να εμφανίζεται. Όπως και στον Μπέκετ, υπάρχει το ερώτημα: αυτός βασανίζει τους ήρωες του έργου ή οι ίδιοι βασανίζονται μέσα από τις σχέσεις απόλυτης υποταγής και σπασμωδικών ανταρσιών; Διαγράφεται και το στοιχείο του ατέλειωτου αυτοσχεδιασμού, της αναζήτησης του δημιουργού, του «συγγραφέα», όπως τον αναζητούν τα έξη πρόσωπα του Πιραντέλλο. Το έργο του ίδιου του Καρρά οι «Παλαιστές» με τον υπογραμμισμένο πολιτικό συμβολισμό του, όπου η δικτατορία παρουσιάζεται σαν καθοριστικό στοιχείο της κάθε είδους καταπιεσμένης κατάστασης, προσφέρει και αυτό μια πιθανή παραλλαγή της ερμηνείας. Επίσης, ένας υπερτονισμός του σουρρεαλιστικού στοιχείου σε μερικούς μονολόγους θα έσπρωχνε το έργο προς το θέατρο του παράλογου.

ΟΜΩΣ στους «Μπουλουκτσήδες» η υπόθεση που «καλύπτει» τον συμβολισμό, που του δίνει την χειροπιαστή μορφή, ελκύει τους ερμηνευτές του. Κάτι, που δεν συμβαίνει στους «Παλαιστές», στον Πίντερ, στον Μπέκετ και σε άλλα «συγγενικά» έργα, όπου το υποθεσιακό κάλυμμα είναι απλό και οι μορφές πολύ πιο αφηρημένες. Ενώ εδώ ο παραλογισμός της κατάστασης είναι φυσικός, ρεαλιστικός, μια και πρόκειται για την απεικόνιση του κόσμου του θεάτρου, της ζωής ενός πλανώδιου θιάσου.

ΚΑΙ για τον σκηνοθέτη και τους ηθοποιούς από το θέατρο «Ένα» το θέμα ήταν εκείνο που τους έλκυσε περισσότερο και τους συγκίνησε άμεσα στο έργο. Εκεί που διαβάζοντας μόνοι μας το κείμενο θα βλέπαμε μαύρο χιούμορ και πικρό σαρκασμό το θέατρό μας προτείνει να δούμε ποίηση και ύμνο για τους ανθρώπους της τέχνης. Το σημαντικό είναι, ότι οι συντελεστές της παράστασης μας κάνουν ν' αφήσουμε τις δικές μας εντυπώσεις από το κείμενο και απλά να δεχτούμε, να συμμεριστούμε την δική τους συγκίνηση.

Ο ΚΑΡΡΑΣ στο έργο του αναλύει την φύση του θεάτρου μέχρι το πρωταρχικό μοριακό στάδιο και την ξανασυνθέτει μέχρι το επίπεδο των θεωρητικών συζητήσεων για τους σκοπούς και τους στόχους της θεατρικής τέχνης. Στην αρχή όλα είναι διαλυμένα στη σκηνή, τίποτα ακόμα δεν υπάρχει, οι ηθοποιοί δεν ξέρουν καν τι θα παρουσιάσουν το βράδυ, τα νούμερα δεν θέλουν να γεννηθούν, η απελπισία παρ' ολίγο να σπρώξει τους καλλιτέχνες ακόμα και πιο κάτω από το μηδέν, στα προηγούμενα τους μη καλλιτεχνικά επαγγέλματα. Αλλά η αγάπη τους στην τέχνη, στην οποία κάθε λίγο ορκίζονται, τους ωθεί προς τη σύνθεση της παράστασης, προς το στήσιμο του σκηνοικού κόσμου, προς την αντιμετώπιση του κοινού.

ΤΟ ΕΡΓΟ περιέχει σωρό θεατρικά κομμάτια - μακιγιαρισμένες μορφές, σκηνικά αντικείμενα, νουμεράκια, αποσπάσματα μονο-

λόγων, που ίσως κάπου νάναι και περιττά. Είναι το ψαλλίδι του Α. Χριστοδουλίδη δεν έβλαψε το κείμενο αλλά το παρουσίασε σε μια πιο συμπυκνωμένη μορφή. Λυπάμαι, όμως, εκείνον τον τυφλό ποδηλατιστή, που «κόπηκε» από την παράσταση — μια λεπτομέρεια, που και αυτή κάτι εξηγεί στην γραμμή του σκηνοθέτη. Απέκλεισε την πιο σουρρεαλιστική μορφή, αφήνοντας τις περισσότερες «δικαιολογημένες».

Η ΑΚΡΙΒΕΙΑ στην επιλογή των λεπτομερειών για τη δημιουργία του κάθε προσώπου από την μακιγιέρ Α. Μιχαηλίδου και την ενδυματολόγο Κ. Γεωργίου, η δουλεμένη σκηνική κίνηση και η έντεχνη και ομαλή παρεμβολή των μουσικών σόλο στη ροή της παράστασης δίνουν στους ηθοποιούς σχεδόν τελειωμένα τα «καλούπια» των ρόλων τους και καλές πιθανότητες να πετύχουν την ολοκλήρωσή τους. Και αυτοί κρατούν ένα καλό σταθερό επίπεδο δουλειάς σ' όλη τη διάρκεια της παράστασης — εκεί που επικρατεί το κωμικό στοιχείο. Όταν όμως προσπαθούν ν' αποδώσουν τις τραγικές στιγμές των ηρώων τους, χάνουν την εκφραστικότητα και την αυτοπεποίθησή τους. Εται η σκηνή όπου ο συναγωνισμός μεταξύ των δυο μαχομένων παραταξέων των ηθοποιών αποκορυφώνεται και παράλ-

Ένα νούμερο από τους «Μπουλουκτσήδες»

ληλα διαδραματίζεται από τη μια το ταγκό του θανάτου με την κούκλα και από την άλλη το γεμάτο τραγικό σουρρεαλισμό σύμπλεγμα των δυο μονολόγων, δεν είναι αρκετά έντονη, δεν έχει την ατμόσφαιρα του τραγικού γροτέσκου, δεν μας φέρνει αντιμέτωπους με το σκοτεινό βάθος του υποσυνείδητου. Αλήθεια, γιατί λένε στη στραμμένη προσοχής του σκηνοθέτη προς το κωμικό στοιχείο, η παράσταση να χάνει χρώματα, έστω και σκούρα, τραγικά;

ΗΘΕΛΑ να πω και για το φινάλε. Ο φωτισμός όπως πάντα στο θέατρο «Ένα» εξαιρετικός, πραγματικά καλλιτεχνικός (Σ. Θρασυβούλου, Α. Χριστοδουλίδης), ο ταυτόχρονα ψεύτικος και μαγικός, άθλιος και λαμπερός κόσμος που δημιουργούν τη σκηνικά της Κ. Γεωργίου, δεν μειώνουν την εντύπωση, ότι το φινάλε λείπει. Αυτό είναι από τα ελαττώματα του κειμένου, το οποίο δεν ξεπεράστηκε στην παράσταση. Η απουσία καλά δουλεμένου τέλους του δραματικού έργου πρόσφερε στον σκηνοθέτη μεγάλη ελευθερία στους αυτοσχεδιασμούς των τελευταίων σκηνών. Δεν νομίζω, ότι το τελευταίο, κάπως άτοπο, τραγούδι της κυρά - Νίτσας και το ομαδικό κάδρο της τελευταίας σκηνής μπορούσαν να ικανοποιήσουν.

ΑΥΤΕΣ οι μικρές παρατηρήσεις δεν έχουν σκοπό να μειώσουν την καλή εντύπωση που δημιουργεί η παράσταση γενικά. Ίσως οι «Μπουλουκτσήδες» να είναι η καλύτερη δουλειά του Α. Χριστοδουλίδη.